

صاحب امتیاز: خانه کتاب

سردبیر: داریوش مطلبی

معاون سردبیر: مهدی علیپور حافظی

هیأت تحریریه:

فریبا افکاری، دکتر محمد حسن زاده، دکتر عباس گیلوری،

ابراهیم عمرانی، داریوش مطلبی، دکتر یزدان منصوریان

مشاور شماره: رحمان معرفت

مدیر داخلی: یلدا سیف

بخش خبر: شهیمه السادات حسینی

گزارش: زهرا جعفری

ویراستار: علی باکر

چکیده انگلیسی: علیرضا اسفندیاری مقدم

طراح و گرافیک: علیرضا کرمی

عکس: رضا دشتی

ناظر چاپ: رحمان کیانی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی:

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی،

سازمان چاپ و انتشارات

مسئول بخش اشتراک و توزیع: بهمن محبی

تلفن بخش اشتراک و توزیع: ۶۶۴۶۵۶۲۵

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، بین صبا و فلسطین، شماره ۱۱۷۸

صندوق پستی: ۳۱۳ - ۱۳۱۴۵

تلفن: ۶۶۹۶۶۲۰۵

دورنگار: ۶۶۴۱۵۳۶۰

پست الکترونیکی: koliyat@ketab.org.ir

matlabi@ketab.org.ir

www.kolliyat.blogfa.com

ISSN: 1735-6741

«کتاب ماه کلیات»، نشریه‌ای است که با هدف اطلاع

رسانی و نقد و بررسی کتاب و کمک به ارتباط خلاق بین

پدیدآورندگان، ناشران، کتابداران، کتابخوانان و دیگر فعالان

عرصه نشر و فرهنگ کشور، از سوی «خانه کتاب» به

صورت ماهانه منتشر می‌شود.

«کتاب ماه کلیات» با توجه به رده بندی دهدهی دیوبی

به نقد و بررسی کتاب‌های علوم کتابداری، اطلاع‌رسانی،

روزنامه‌نگاری، نسخ خطی، رایانه، دایرةالمعارف و فهرست

ها، لغت‌نامه و فرهنگ‌نامه، کتاب‌شناسی و دانش‌نامه

می‌پردازد. همچنین هرماه فهرست کامل انتشارات ماه

پیشین در حوزه کلیات که با مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد

اسلامی انتشار یافته و در نظام اطلاع‌رسانی «خانه کتاب»

وارد شده‌است، براساس رده‌بندی دهدهی دیوبی در داخل

لوح فشرده ارائه می‌شود.

■ نقل مطالب این نشریه با ذکر مأخذ آزاد است.
■ مقالات، منعکس‌کننده نظرات نویسندگان است و نظر رسمی نشریه و «خانه کتاب» نیست.

■ هیأت تحریریه در ویرایش مطالب آزاد است.
■ مطالبی که برای چاپ مناسب تشخیص داده نشود، پس فرستاده نخواهد شد.
■ مقالات ارسال شده در نشریه‌ای دیگر چاپ نشده یا همزمان برای مجلات دیگر فرستاده نشده باشد.

از نویسندگان و مترجمان درخواست می‌شود به نکات زیر توجه فرمایند:

۱. هر مقاله از ۱۴ صفحه A4 تایپ شده بیشتر نشود.
۲. مقاله‌ها با نرم‌افزار وازه‌نگار Word XP و بالاتر تهیه و به پست الکترونیکی یا نشانی مجله ارسال شوند. ارسال مطالب دستنویس، (با خط خوانا) بلامانع است.
۳. مقاله‌ها دارای چکیده فارسی (حداکثر ۱۵۰ کلمه) به همراه کلیدواژه (حداکثر ۱۰ کلید واژه) باشند؛ چکیده انگلیسی اختیاری است.
۴. ارسال نسخه اصلی متون ترجمه، همراه با اطلاعات کامل کتاب‌شناختی ضروری است.
۵. جدول‌ها و نمودارها در صفحه‌ای جداگانه و همراه با شماره عنوان گویا تهیه شوند.
۶. اطلاعات مربوط به درجه علمی، زمینه‌های تخصصی و نیز نشانی پستی، پست الکترونیکی، تلفن و دورنگار نویسنده در صفحه‌ای جداگانه ارسال شود.
۷. چون شیوه نگارش فرهنگستان زبان و ادب فارسی ملاک و راهنمای دستور خط است، بهتر است نویسندگان محترم به منظور تسریع در کار این شیوه را اعمال فرمایند.
۸. برابر نام‌ها و اصطلاحات خاص یا توضیحات به صورت پی‌نوشت در انتهای مطلب آورده می‌شود.

۹. شیوه استناد به منابع (ارجاعات) در محل مربوطه در داخل پراگماتیک با ذکر نام خانوادگی نویسنده، سال نشر نوشته مورد استناد، و صفحه مورد استناد، آورده می‌شود. مانند: (حزری، ۱۳۸۱، ص ۷۰). مشخصات کامل منابع در پایان در قالب مأخذ به صورت زیر آورده شوند: کتاب:

حزری، عباس (۱۳۸۵). آیین نگارش علمی، تهران: نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور. مقاله:

حزری، عباس (۱۳۷۵). «نظام چند سطحی و ذخیره و بازبازی رایانه‌ای». فصلنامه کتاب، دوره هفتم: ۳۷-۴۰.

اینترنت:

- Seaman, David (2003). Deep sharing: A case for the federated Digital Library. [On-Line] Available: <http://www.educause.edu/ir/library/pdf/ermo348.pdf> [Accessed 4 Sep. 2007].

فهرست مطالب

مقدمه

- سواد اطلاعاتی و سطوح پنج‌گانه آن / دکتر یزدان منصوریان ۴

گفت‌وگو

- سواد اطلاعاتی، مهارتی چندگانه؛ گفتگو با دکتر زاهد بیگدلی / امیررضا اصنافی ۸

نشست

- تاثیر منابع الکترونیک بر مطالعه ۱۴

مقاله

- راهبردهای جایگزین برای ارتقاء سواد اطلاعاتی / جین گالوین، ترجمه علیرضا اسفندیاری مقدم؛ ابوالفضل احمدی ۲۴

- شناسایی و رویارویی با منابع شبه‌اطلاعات و ضداطلاعات: مهارتی پایه برای دستیابی به سواد وبی / حمید کشاورز ۳۴

پژوهش‌های کتابخانه‌ای

- مفاهیم، روش‌ها و برنامه‌های آموزش سواد اطلاعاتی / رحمان معرفت ۴۲

- سواد اطلاعاتی در بوتنه نقد / رحمان معرفت ۴۶

- آموزش استفاده‌کنندگان و توسعه سواد اطلاعاتی در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی / زینب قادری ۵۲

- چگونه فرزندانم را به مطالعه علاقه‌مند کنم؟ / دکتر حسن اشرفی‌ریزی ۵۸

- دائرةالمعارف مصور ایران و جهان / دکتر محمد حسن‌زاده ۶۸

- مهارت‌های زندگی در شهر الکترونیک / احسان طیرانی‌راد ۶۷

پژوهش‌های کتابخانه‌ای (دکتر فریبرز درودی)

- موفقیت صد در صدی در سواد اطلاعاتی ۷۲

- سواد عصر دیجیتال و متخصصان تعلیم و تربیت ۷۶

معرفی پایان‌نامه

- پایان‌نامه‌های «سواد اطلاعاتی» در کتابداری و اطلاع‌رسانی / آزاده حیدری ۸۱

کتاب‌شناسی

- کتابشناسی سواد اطلاعاتی / مریم صابری؛ امیرحسین عبدالمجید ۹۰

منابع الکترونیک

- وب سایت‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی حوزه سواد اطلاعاتی / حمید قاضی‌زاده ۹۸

- سواد اطلاعاتی و همایش‌های پیش‌رو / امیر رضا اصنافی ۱۰۳

گزارش

- تجلیل از پیشکسوتان کتابدار ۱۰۵

- شکاف دیجیتال و چگونگی گذر از آن ۱۰۷

گزیده‌ها از تازه‌های کتاب

- ۱۱۰

اجزاء

- ۱۱۴

چکیده علمی

- 3

مهارت‌های زندگی در شهر الکترونیک

• احسان طیرانی راد
کارشناس فناوری اطلاعات

شهروند الکترونیکی،
عنوانی است که به
کاربران سیستم‌های
رایانه‌ای اطلاق می‌شود و
مشخصه این سیستم‌ها
این است که به‌منظور
رفاه و آسایش شهروندان
برای اداره امور زندگی
اجتماعی، طراحی و
پیاپیاده‌سازی شده است و
درنهایت به‌آسانی و روانی
کارهای او کمک بسیاری
می‌کند

کنند و به‌عنوان عامل خارجی در ستیز با آن هستند، ولی هنگامی که با روابط حاکم بر آن آشنا می‌شوند، می‌توانند بر آن غلبه کنند.

جهان امروز، متأثر از انقلاب اطلاعاتی و حاکمیت فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی است. روابط حاکم بر آن و نظام‌های تعاملی در آن را انسان‌ها و نظام‌ها، مدیریت و رهبری می‌کنند و شرط حضور و تأثیرگذاری بر آن، آشنایی و شناخت است.

شهروند الکترونیکی^(۱)، عنوانی است که به کاربران سیستم‌های رایانه‌ای اطلاق می‌شود و مشخصه این سیستم‌ها این است که به‌منظور رفاه و آسایش شهروندان برای اداره امور زندگی اجتماعی، طراحی و پیاده‌سازی شده است و درنهایت به‌آسانی و روانی کارهای او کمک بسیاری می‌کند.

مرتضی متواضع در کارنامه خود، ترجمه کتاب گواهینامه بین‌المللی کاربردی کامپیوتر (آی. سی. دی. ال^(۱)) را دارد و در کتاب شهروند الکترونیکی، خودآموز مهارت‌های زندگی پیوسته^۲، براساس استاندارد شهروند الکترونیکی تدوین شده در بنیاد بین‌المللی آی. سی. دی. ال، مجموعه مدونی را برای حضور شهروندان در جامعه الکترونیکی گردآوری کرده است.

شهروند الکترونیکی مفهوم جدیدی است که هم‌زمان با توسعه جامعه اطلاعاتی در حال شکل‌گیری است. این مفهوم با زندگی الکترونیک، ارتباط نزدیک دارد. شهروند الکترونیکی، فردی است که توانایی استفاده

■ متواضع، مرتضی. شهروند الکترونیکی (خودآموز مهارت‌های زندگی online)، تهران، مدرسه فرهنگی هنری دیباگران تهران، اول، ۱۳۸۴، ۳۶۰ ص، شابک: ۹۶۴-۳۵۴-۶۳۳-۰

ژولورن در یکی از مشهورترین داستان‌هایش، زیردریایی مجهزی را، شهری پیشرفته بر پایه فناوری‌های جلوتر از زمان خود تصویر می‌کند و قهرمانان داستانش را درگیر زندگی و تعامل درون این دنیای فناوری می‌کند. قهرمانان داستان تا هنگامی که شناخت کامل از این جلوه فناوری ندارند و با آن آشنا نیستند و درک مناسبی از خود و اطرافشان ندارند، نمی‌توانند با آن رابطه برقرار

شهروند الکترونیکی مفهوم جدیدی است که هم‌زمان با توسعه جامعه اطلاعاتی در حال شکل‌گیری است

اساسی‌ترین جنبه جامعه اطلاعاتی، ایفای نقش اطلاعات در آن است، به طوری که تقریباً تمام فعالیت‌ها از طریق مبادله الکترونیکی اطلاعات صورت می‌پذیرد

از فناوری اطلاعات را در امور روزمره خود داشته باشد و بتواند خدمات مورد نیازش را با استفاده از سیستم‌های الکترونیکی از ادارات و مؤسسات مرتبط دریافت کند. براساس استاندارد ای. سی. تی. ۳، شهروند الکترونیکی کسی است که

— حداقل دانش لازم را درباره مفاهیم پایه فناوری اطلاعات و ارتباطات، سیستم عامل ویندوز و واژه‌پرداز ورد داشته باشد؛

— توانایی برقراری ارتباط با اینترنت و وب جهان‌گستر^۴ را داشته و بتواند از مرورگر اینترنت اکسپلورر به طور مؤثر برای مشاهده وب‌سایت و صفحات وب دلخواه خود استفاده کند؛

— توانایی ارسال و دریافت پیام‌های الکترونیکی را از طریق فناوری پست الکترونیکی داشته باشد و بتواند از نرم‌افزار میکروسافت اوت‌لوک^۵ برای این کار استفاده کند؛

— اطلاعات دلخواه خود را از طریق جست‌وجوهای مؤثر در وب (به روش‌های مختلف) به دست آورد؛

— امنیت شخصی و روانی خود و خانواده‌اش را در مقابل بزهکاران اینترنتی حفظ کند؛

— توانایی یافتن اطلاعات درباره نحوه انجام کارهای مختلف از طریق اینترنت را داشته باشد؛

— بتواند کارهای مختلف زندگی خود را تا حد امکان از طریق اینترنت انجام دهد.

بدین ترتیب تفریحات، آموزش، ارتباطات، فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی، تعاملات کاری، سرگرمی، امور پزشکی و غیره به‌روش الکترونیکی صورت می‌گیرد. بنابراین شهروندان الکترونیکی، شهروندان جامعه اطلاعاتی‌اند. اساسی‌ترین جنبه جامعه اطلاعاتی، ایفای نقش اطلاعات در آن است، به طوری که تقریباً تمام فعالیت‌ها از طریق مبادله الکترونیکی اطلاعات صورت می‌پذیرد. با توجه به این مهم، برای زندگی در جامعه اطلاعاتی، توانایی‌ها و مهارت‌های خاصی در زمینه استفاده از رایانه و اینترنت مورد نیاز است که شهروندان باید آن را بیاموزند و برای رفع نیازهای خود آن را به کار برند.

استاندارد آموزشی شهروند الکترونیک برای مخاطبانی طراحی شده است که دانش محدودی از رایانه و اینترنت داشته یا هیچ دانشی از این مقوله ندارند.

بنابراین، استاندارد به این دسته از افراد امکان می‌دهد با صرف حداقل زمان و انرژی به یادگیری بخشی از مهارت‌های رایانه و فناوری‌های مرتبط که در زندگی بشر امروزی کاربرد بیشتری دارد، بپردازند.

کتاب شهروند الکترونیکی در سه بخش و ۱۰ فصل به همراه چهار پیوست منتشر شده است. بخش اول، «مهارت‌های پایه فناوری اطلاعات و ارتباطات»، شامل فصل‌های آشنایی با مفاهیم پایه آی. سی. تی. ۳، سیستم عامل ویندوز، واژه‌پرداز ورد، اینترنت و پست الکترونیکی است. بخش دوم، «جست‌وجوی اطلاعات و ایمن‌سازی در وب»، فصل‌های جست‌وجوی اطلاعات، هشدارهای ایمنی و مرور و دریافت اطلاعات را شامل می‌شود. بخش پایانی، «مشارکت الکترونیکی — شهروند الکترونیکی در عرصه عمل»، دو فصل خدمات آنلاین - آشنایی با فرم‌های آنلاین، و شهروند الکترونیکی در عرصه عمل در این بخش توضیح داده شده است. «تعریف یک اشتراک ایمیل در میکروسافت اوت‌لوک»، «روش‌های پیشرفته‌تر جست‌وجو در وب»، «سیلابس کامل استاندارد سیتیزن» و «مجموعه‌ای از معروف‌ترین سایت‌های دولتی و خصوصی ایران»، پیوست‌های کتاب هستند.

بخش اول: مهارت‌های پایه فناوری اطلاعات و ارتباطات

از اهداف برجسته و مهم در کاربری فناوری اطلاعات و ارتباطات در جوامع، ساده‌سازی و آسان کردن فرآیندهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و بهره‌گیری از تأثیر مثبت آن در خدمت‌رسانی است. اما یک سوی این کاربرد، استقرار سیستم‌ها و روش‌های مبتنی بر آی. سی. تی است، و نکته اساسی، آموزش کاربرانی است که طراحی و پیاده‌سازی سیستم‌ها برای آنها انجام شده است. برای پی‌ریزی نظام موفق فناوری اطلاعات و ارتباطات، فرهنگ‌سازی و آشناکردن کاربران با تحولات دنیای دیجیتال و آموزش حضور در این عرصه بایسته است. اولین قدم، آشنایی آنان با مفاهیم پایه آی. سی. تی است که این بخش در پنج فصل به آن می‌پردازد.

در فصل اول، «آشنایی با مفاهیم پایه آی. سی. تی»، ابتدا اجزای سخت‌افزاری رایانه معرفی می‌شوند و سپس نحوه کار با رایانه به صورت ساده و استفاده توانمند از سخت‌افزار و نرم‌افزار رایانه توضیح داده شده

شهروند الکترونیکی،
فردی است که توانایی
استفاده از فناوری
اطلاعات را در امور
روزمره خود داشته
باشد و بتواند خدمات
موردنیازش را با
استفاده از سیستم‌های
الکترونیکی از ادارات
و مؤسسات مرتبط
دریافت کند

مستقل هستند. کاربران این رایانه‌ها می‌توانند تصمیم بگیرند کدام یک از سرویس‌های محلی خود را در اختیار جامعه جهانی کاربران اینترنت قرار دهند. بسیاری از افراد مفهوم دو عبارت «اینترنت» و «وب جهان گستر» را یکسان پنداشته و به‌تناوب، هر کدام از این دو را به‌جای دیگری مورد استفاده قرار می‌دهند. اما واقعیت این است که این دو عبارت مترادف و یکسان نبوده و بیانگر مفهوم متفاوت اما مرتبط با هم هستند.

اینترنت شبکه عظیمی از شبکه‌هاست، این شبکه میلیون‌ها رایانه را در سراسر جهان به یکدیگر متصل می‌کند و تا زمانی که هریک از این رایانه‌ها به اینترنت متصل باشند، می‌توانند به ارتباط با سایر رایانه‌ها و تبادل اطلاعات با آنها ادامه داد. اما وب جهان گستر یا به‌طور مختصر، وب، یکی از روش‌های دسترسی به اطلاعات در رسانه اینترنت است. در مجموع می‌توان گفت که وب تنها یکی از روش‌های تبادل اطلاعات در اینترنت بوده و اینترنت علاوه بر وب، دارای کارکردهای دیگری نظیر پست الکترونیکی^۷، پیام‌رسانی فوری^۸، و پروتکل انتقال فایل^۹ نیز می‌باشد. در ادامه این فصل ضمن تعریف اینترنت، کاربردهای آن و نحوه برقراری ارتباط با آن و مشاهده سایت‌ها و اطلاعات موجود در اینترنت توضیح داده شده است.

آخرین فصل بخش اول کتاب به پست الکترونیکی

است. در این فصل همچنین نحوه کمک‌گرفتن از سیستم‌عامل ویندوز و استفاده از راهنمای طراحی‌شده این سیستم‌عامل بیان شده است.

فصل دوم به معرفی سیستم‌عامل ویندوز که بر روی بسیاری از رایانه‌ها نصب است، اختصاص دارد و نحوه استفاده از آن بیان شده است. مخاطب در این فصل با ساختار پوشه و فایل، مدیریت فایل‌ها شامل انتخاب، حذف، کپی، جابه‌جایی، و بازیابی آنها آشنا می‌شود. همچنین می‌آموزد که چگونه می‌توان فایل‌ها و پوشه‌ها را داخل رایانه یا از رایانه‌ای به رایانه دیگر انتقال داد.

واژه پرداز شرکت مایکروسافت که به نام ورد نامیده شده است، در فصل سوم آموزش داده شده است. این نرم‌افزار مخصوص حروف‌چینی فارسی و انگلیسی است که این فصل نحوه اجرا و کارکردن با آن و همچنین تهیه سند متنی را توضیح داده است.

عنوان فصل چهارم، اینترنت است. اینترنت یک شبکه جهانی است که میلیون‌ها رایانه را در سراسر جهان به یکدیگر متصل می‌کند. امروزه بیشتر کشورهای جهان از طریق ارتباط با اینترنت، به مبادله داده‌ها، اخبار و افکار خود می‌پردازند. اینترنت دارای طراحی غیرمتمرکز است، به همین دلیل همه رایانه‌هایی که در سراسر جهان به اینترنت متصل هستند، میزبان نامیده شده و از سایر رایانه‌های متصل به اینترنت

وب، کپی کردن متن و تصویر از یک صفحهٔ وب به یک سند ورد، و کپی کردن آدرس صفحات وب نیز آموزش داده شده‌اند.

فصل هفتم به هشدارهای ایمنی اختصاص دارد که در آن روش مقابله با پیام‌های الکترونیکی ناخواسته و پیش‌گیری از آن، مشکلات ناشی از ویروس‌های رایانه‌ای و روش‌های پیش‌گیری از آنها، دیوار آتش، اتصال ایمن به اینترنت، معاملات اینترنتی، تنظیم کنترل والدین و مانند اینها توضیح داده شده است.

روش‌های کسب اطلاعات و اخبار و دسترسی به خبرنامه‌های الکترونیکی، دریافت اطلاعات آنلاین، جست‌وجوی اطلاعات گوناگون فرهنگی، اجتماعی و تجاری و غیره در فصل هشتم، «مرور و دریافت اطلاعات»، ذکر شده است. همچنین در این فصل مفاهیم اینترنت و اکسترانت نیز توضیح داده شده‌اند.

بخش سوم: مشارکت الکترونیکی - شهروند الکترونیکی در صفحهٔ عمل

این بخش شامل دو فصل کاربردی است که مخاطب با آنچه در بخش‌های گذشته آموخته است، می‌تواند با خدمات آنلاین آشنا شود و نیازهای خود را از این طریق برآورده کند.

اولین فصل این بخش که فصل نهم کتاب است، خدمت آنلاین - آشنایی با فرم‌های آنلاین نام دارد و انواع فرم‌های آنلاین و پارامترهای تعریف‌شده در آن، که در سایت‌های گوناگون وجود دارد، معرفی شده است. در این زمینه به مخاطب یادآوری شده است که چگونه در ورود اطلاعات مربوط به خود در این فرم‌ها، مکانیزم‌های امنیتی را لحاظ کند و در صورت استفاده از کارت اعتباری، از ایمن بودن سایت مطمئن شود. در فصل پایانی، «شهروند الکترونیکی در عرصهٔ عمل»، به انواع خدمات آنلاین از جمله، خریدهای آنلاین، پرداخت صورت‌حساب‌ها، استخدام الکترونیکی، شرکت در نظرسنجی‌های آنلاین، رزرو بلیط، اجارهٔ اتومبیل، کلاس‌های الکترونیکی و آنلاین و حضور در گروه‌های مباحثه، اشاره شده است.

کتاب همچنین شامل چهار پیوست می‌باشد. پیوست الف، چگونگی تعریف یک اشتراک ایمیل در مایکروسافت اوت‌لوک را توضیح می‌دهد. در پیوست ب،

می‌پردازد. فواید و مضرات پست الکترونیکی، آدرس‌های الکترونیکی، تفاوت آدرس پست الکترونیکی و آدرس وب، آشنایی با واژه‌نامه‌های پست الکترونیکی و به‌کارگیری نرم‌افزارهای مرتبط با آن در این فصل آمده است.

بخش دوم: جست‌وجوی اطلاعات و ایمن‌سازی در وب

مخاطب کتاب شهروند الکترونیکی اکنون مفاهیم پایهٔ فناوری اطلاعات و ارتباطات را آموخته است و حال برای اینکه بتواند هدف‌مند و با آگاهی به کار با رایانه و وب بپردازد، نیازمند دانش بیشتری است که بخش دوم کتاب در سه فصل این دانش را به مخاطبان انتقال می‌دهد. مؤلف کتاب، این بخش را قدم میانی در فرآیند آموزش شهروند الکترونیکی می‌داند.

فصل ابتدایی این بخش که فصل ششم کتاب است، جست‌وجوی اطلاعات نام دارد. اصلی‌ترین هدف مراجعان به وب، یافتن آگاهی و اطلاعات موردنیازشان است که این مهم، از طریق استفاده از ابزار جست‌وجو، ذخیرهٔ صفحهٔ وب، ذخیرهٔ صفحات موجود در صفحات

«روش‌های پیشرفته‌تر جست‌وجو در وب»، راهکارهای جست‌وجوی سریع‌تر با نتایج دلخواه توسط موتورهای جست‌وجوگر آموزش داده می‌شود.

«سیلابس کامل استاندارد سیتی‌زن» نیز در پیوست ج آمده است. پیوست ۵ نیز حاوی مجموعه معروف‌ترین سایت‌های دولتی و خصوصی ایران است که آدرس‌ها برای مخاطبان فهرست شده است.

امروزه فناوری اطلاعات و ارتباطات نقش مهمی در زندگی شخصی و کاری شهروندان بازی می‌کند و اهمیت آن نیز رو به فزونی است، این نقش شاید برای شهروند ایرانی تا حدودی قابل لمس نباشد، ولی قطعاً حضور رایانه‌ها، رسانه‌های ارتباطی، نرم‌افزارها و ابزار گوناگون فناوری‌های نوین، یعنی عناصر اطلاعات، را در همه جا مشاهده می‌کند.

مرتضی متواضع با تالیف کتاب شهروند الکترونیکی بر اساس استاندارد ای‌سی‌تی‌زن که بنیاد آی. سی. دی. ال تدوین کرده است، بر آن بوده نقش شهروندان ایران زمین را در فضای مجازی پویا و کارا نماید.

در فرآیند زندگی در عصر دیجیتال، مصرف‌کننده بودن شاخصه جوامع عقب‌مانده است و ایران که برنامه‌ریزی برای توسعه همه‌جانبه و پایدار را از سالیان دور آغاز کرده است و بر اساس سند چشم‌انداز بیست‌ساله، افق روشنی را ترسیم کرده است، باید در این عرصه تولیدکننده نیز باشد. با تولید اطلاعات است که نقش شهروند ایرانی در دهکده جهانی برجسته خواهد شد.

کتاب با رعایت سرفصل‌های استاندارد شهروند الکترونیک، دارای ساختار منظم و روانی است که همراهی تصاویر با آن، یادگیری را برای مخاطبان مبتدی که هدف کتاب، آشنایی آنان با ساختار رایانه، سخت‌افزار، نرم‌افزار و محیط ویندوز است، آسان می‌کند.

از جمله نکات مثبت کتاب، معرفی ابتدایی هر بخش و فصل‌های آن از طریق ذکر عنوان‌ها در آغاز بخش است که نمایی کلی به مخاطب از آنچه در بخش و فصل‌های آن می‌آموزد، ارائه می‌دهد. همچنین ذکر واژگان جدید هر بخش در ابتدای آن و ذکر معادل بکاررفته در کتاب نیز بسیار راهگشاست. چاپ مناسب نیز از دیگر مواردی است که برای فهم بهتر و عدم خستگی به کمک مخاطبان کتاب می‌آید. در پایان هر

فصل نیز آزمونی از موارد مطرح‌شده در آن آمده است، که مخاطب کتاب می‌تواند سطح یادگیری خود از فصل را محک بزند.

کتاب شهروند الکترونیکی بر مبنای استاندارد شخصی تدوین شده است که هدف جامعه و مخاطبان آن مشخص است، اما آنچه چالش حوزه آموزش فناوری اطلاعات و ارتباطات در ایران است، نبود بسته‌های آموزشی متنوع بر اساس رده‌بندی دانش ابتدایی مخاطبان است. بسته‌های آموزشی اعم از کتاب، لوح فشرده و غیره که در موضوع‌های سخت‌افزار، معرفی نرم‌افزار و مانند اینها منتشر می‌شود، عمدتاً مخاطبان مبتدی و ناآشنا به رایانه را انتخاب کرده‌اند و به دلیل نبود مترجمان کارآمد و مؤلفان متخصص و عالم، مخاطبان رده‌های بالاتر، مرجع مناسبی برای خود نمی‌یابند. بسیاری از محتوای ارائه‌شده آموزشی در زمینه اینترنت، ویندوز، معرفی و آشنایی با نرم‌افزارهای کاربردی و غیره در سطح معرفی و توضیح منوهای اصلی باقی مانده‌اند که این برای مخاطب نیمه‌حرفه‌ای نمی‌تواند از آن بهره ببرد.

برای تدوین کتاب‌های آموزشی همانند استاندارد مشخصی که این کتاب براساس آن تألیف شده است، باید مرجعی مناسب در کشور، استانداردهای جدیدی را پایه‌گذاری کند که اولاً تمام مخاطبان را با سطح دانش متفاوت در نظر بگیرد و ثانیاً در مقاطع تحصیلی عمومی و همگانی (مدارس و دبیرستان‌ها) نیز تدریس شود. این مهم با همت دانشگاه‌ها، انجمن‌های صنفی و تخصصی مرتبط و نهادهای ذیربط در بخش‌های دولتی و خصوصی امکان‌پذیر است.

پی‌نوشت‌ها:

- 1.tayarani_etr@yahoo.com
- 1.ICDL
2. Online
3. E-citizen
4. WWW
5. Microfost outlook
6. ICT
7. E-mail
8. Instant messaging
9. FTP

وب تنها یکی از روش‌های تبادل اطلاعات در اینترنت بوده و اینترنت علاوه بر وب، دارای کارکردهای دیگری نظیر پست الکترونیکی، پیام‌رسانی فوری، و پروتکل انتقال فایل نیز می‌باشد

امروزه فناوری اطلاعات و ارتباطات نقش مهمی در زندگی شخصی و کاری شهروندان بازی می‌کند و اهمیت آن نیز رو به فزونی است